Nødtvungent Forsvar.

Motto: Kjærligheden er langmodig, er velvillig; Kjærligheden bærer ikke Nid; Kjærligheden bruger ikke Fremfusenhed, opblæses ikke; den er ikke usømmelig, søger ikke sit Eget, forbitres ikke, tænker ikke Ondt; den glæder sig ikke over Uretfærdighed, men glæder sig ved Sandhed; den fordrager Alt, tror Alt, haaber Alt, taaler Alt. 1 Cor. 13, 4—7.

No. 6. } Mai 1882. { 1ste Aargang.

Nogle historiske Betragtninger

i Anledning af Striden om Naadevalget.

I enhver Lærestrid vil det vel altid være Hovedsagen at prøve Læren efter Guds hellige Ord. Dog vil en historisk Betragtning af, hvorledes den omstridte Sag før har været behandlet og bedømt, altid have sin Nytte og bidrage Sit til at kaste Lys over den og til, at man anstiller en saadan Prøvelse paa den rette Maade. Især naar der er megen Gjæring i Tiden og stærke Fristelser til at handle i fanatisk Iver og tilsidesætte en rolig og grundig Overveielse, kan et historisk Tilbageblik paa, hvorledes man tidligere har stillet sig til samme Sag, hjælpe til en mere uhildet Betragtning af den.

I den nu om sig gribende Lærestrid angaaende Naadevalget har der ofte været pegt paa den historiske Kjendsgjerning, at vore rettroende lutherske Fædre have havt en noget forskjellig Maade at fremstille dette Lærepunkt paa uden derfor at forkjætre hverandre som falske Lærere. Dette burde dog medrette gjøre dem, der nu i denne Sag slet ikke ville taale nogen anden Læreform end deres egen, noget betænkelige, saa at man ikke var saa færdig med de sværeste Beskyldninger mod den anden Part, men saa sig lidt bedre for først. Der er altid nok af dem, som ere for snare til at tro saadanne Beskyldninger, og som baade i og udenfor vort Samfund kunne puste til den tændte Ild og ikke meget vilde bedrøves, om Striden blev til et Sprængningsstof for vort Kirkesamfund.

En historisk Betragtning af, hvorledes vi herover tidligere have staaet til denne Sag, og hvorledes denne Strid nu er opkommet iblandt os, turde og saa have sin Betydning og hjælpe til en rigtigere Bedømmelse af den. Især da i denne Henseende flere meget upaalidelige og hidtil ikke imødegaaede Paastande ere fremkomne, har jeg anseet en saadan Betragtning baade nødvendig og tjenlig.

Prof. Schmidt har fremstillet denne Sag saaledes, som om de Præster i vort Samfund, der nu hylde den Lærefremstilling angaaende Naadevalget, som Missourisynoden forsvarer, tidligere have ført en anden Lære. Uagtet han vel i sit Skrift „Naadevalgsstriden" (Pag. V) siger, „at Sagen iblandt os første Gang kom op Vinteren 1878" paa Præstekonferentsen i Milwaukee, paastaar han dog nu i „Luth. Vidnesbyrd" (No. 1), at vi allerede ved Synoden paa Koshkonong i 1867 have behandlet den og der bekjendt os til en anden Lære. Der hørte vi nemlig et Referat af Prof. Walther fra 1859, som efter hans Mening skal indeholde en anden Lære end den, Prof. Walther nu fører, uden at vi gjorde nogen Indvendinger derimod; ja der faldt der endog (af et Medlem) uden nogen Protest fra vor Side følgende Udtalelse: „Til samme Resultat komme vi ved at betragte den reformerte Lære om Udvælgelsen, ifølge hvilken Gud uden Hensyn til Menneskenes Tro eller Vantro fra Evighed har bestemt Nogle til det evige Liv og Andre til den evige Død, en Lære, der er vel skikket til at føre Menneskene enten til Sikkerhed eller Fortvivlelse" (Luth. Vidn. Pag. 4. Synodalber. 1867, Pag. 74). Prof. S. burde dog vide, at denne reformerte Lære endnu den Dag idag ligesaa bestemt som dengang forkastes baade af os og af Missourierne (Se f. Ex. Nødt. Forsvar, Pag. 31).

Men af dette Prof. Walthers Referat vil da ogsaa Prof. S. udlede den mærkværdige Slutning, „at ogsaa Dr. Walther og Missourisynoden ikke kan have samme Tro og Lære nu, som de havde for 20 Aar siden," ja, at man der i det samme vestlige Distrikt, som i 1859 behandlede dette Referat," i 1877 begyndte at fremstille Sagen i en ganske anden Aand og Tone, ja væsentlig i modsat Retning" (Luth. Vidnb. Pag. 25).

Hvorledes kan dog Prof. S. fremstille Sagen paa denne Maade? Prof. Walthers Prædiken om Naadevalget af 1852 i hans Postille, hvor den samme Lærefremstilling som hans nuværende saa bestemt og tydeligt er fremholdt, skulde dog Prof. S. kjende. Han har jo selv i 1877 ledsaget den norske Udgave af denne Postille med en særdeles rosende Levnetsbeskrivelse af Prof. Walther, hvori han priser ham som en ægte Gammel-Lutheraner. Det samme vestlige Distrikt, hvorom Prof. S. siger, at det i 1877 begyndte at fremstille Sagen væsentlig i modsat Retning, har allerede i 1855 behandlet Læren om Prædestinationen, og i Synodal-Beretningen om dette Møde hedder det bl. A. (Pag. 18): „Det er Konkordieformelen, som i denne Henseende sætter os

det bedste Exempel. Naar vi følge dette Exempel, skulle vi undgaa to Afveie: Calvinismen, den absolute Bestemmelse, og pelagianiserende Arminianisme, ifølge hvilken Gud siges at have udvalgt de Troende, fordi de tro. Den rette Middelvei er: Udvalgt paa Grund af Guds Naade og Christi Fortjeneste."

Vore ældste her uddannede Præster bevidne, at de af Prof. Walther for nu 20 Aar siden have hørt den samme Lærefremstilling af Naadevalget som den, han nu giver. Og Prof. S. har jo selv andetsteds modbevist sine egne ovenanførte Paastande dels ved at omtale, at han allerede ved Synodemødet i Milwaukee i 1868 har „udtalt sig offentlig imod Forkastelsen af det gamle Udtryk 'intuitu fidei' (med Hensyn paa Troen)" („Naadevstr." Pag. V), altsaa maatte dog den Lære, som han tror peger i den Retning, allerede da være til —, dels og især derved, at han i sin nuværende Kamp jo selv flittig har citeret og paa det stærkeste angrebet mange Udtalelser af Missourierne, der ere meget ældre end 1877.

Og naar Prof. S. ogsaa siger, at i den vestlige Distriktsberetning af 1877 „denne Lære for første Gang var udførlig og i Sammendrag fremsat" („Naadevstr." Pag. V), da ved man ved en nærmere Undersøgelse af det virkelige Forhold sandelig ikke, hvad man skal tænke om en saadan Paastand. I „Lehre u. Wehre", Missourisynodens theologiske Organ, findes f. Ex. i 1871 en 23 Sider lang Fremstilling af „Luthers Lære om Naadevalget" (Pag. 161—183), foranlediget ved, at Prof. Fritschel af Iowa-Synoden havde beskyldt Luther for i den tidligere Tid at hylde en partikularistisk Prædestinationslære, altsaa en lignende Beskyldning af Fritschel mod Luther, som den Prof. S. nu retter mod Missourisynoden. Denne Artikel indeholder nogle af de af Prof. S. nu stærkest angrebne Udtryk (Se f. Ex. „Naadevstr." Pag. 29, „Nødtv. Forsvar" No. 5, Pag. 75—78). I det samme Tidsskrift for Aarene 1872—74, da Prof. S. selv var Medredaktør deraf og skrev deri blandt Andet de gjennem flere No. gaaende lange „Forord" til Bladet baade for 1873 og 1874, sees Udviklingen af den Lære, som Missourisynoden nu fører, at indtage en meget betydelig Plads. I 1872 staar der saaledes Pag. 129—42 en længere Artikel mod Prof. Fritschel paa Grund af hans Beskyldning mod Missourisynoden, at den ved sine Angreb paa de gamle Dogmatikeres 'intuitu fidei' havde beskyldt disse for Pelagianisme. I denne Artikel gjøres der ikke alene Rede for, at de gamle Dogmatikere ikke have forbundet nogen Pelagianisme med Brugen af dette Udtryk og at det af dem har været brugt i en ret Forstand, men ogsaa for, at dette Udtryk er tvetydigt, og, naar det tages strengt, indeholder noget Falskt. Dernæst finde vi i samme Aargang atter en Artikel mod Prof. Fritschel, der nu havde beskyldt Missourisynoden for „calvinsk Partikularisme"; denne Artikel bærer Overskriften: „Er det virkelig luthersk Lære, at Menneskets Salighed i sidste Grund hviler paa Menneskets frie, egne Afgjørelse?"; den gaar gjen-

nem hele anden Halvaargang af Bladet, optager omtrent 70 af dets Sider, og, naar man ogsaa har gjennemgaaet denne Artikel, vil man end mere overbevises om, at Missourisynoden for længe siden har havt en lignende Kamp angaaende Læren om Naadevalget at gjennemgaa ligeoverfor noget nær de samme Angreb som nu, kun at de dengang kom fra en anden Kant.

I „Lehre u. Wehre" 1873 kommer saa Pag. 109—80 en 40 Sider lang Artikel „Referat og Theser om Prædestinationslæren," hvori enhver opmærksom Læser vistnok vil finde „denne Lære" baade „udførlig og i Sammendrag fremsat". Medens Prof. S. dengang som Medredaktør af Bladet hverken sees at have protesteret mod denne Artikels Optagelse eller at have skrevet et Ord derimod, saa henter han nu fra den Hovedbevis for den formente Calvinisme i Missouriernes Lære, ja henviser nu til en der given Beskrivelse af Naadevalget som en, der „ordlydende" skal „stemme med den, som den store calvinske Synode i Dortrecht (1619) har opstillet" („Naadevalgsstr." Pag. 28. Se ogsaa „Nødtvung. Forsvar" Pag. 74.)! Ja, Tiderne forandres!

Endnu vil jeg her kun henvise til en længere Artikel „Om Synergismen", der først afsluttes i Aarg. 1874, som Bevis for, at disse Ting ganske udførligt tidligere have været behandlede i Missourisynoden. Og i „Forord" til „Lehre u. Wehre" 1874 skriver Prof. Schmidt selv blandt Andet imod Prof. Fritschel Følgende (Pag. 39): „Ingen maa forundre sig derover, at man paa vor Side saa alvorligt har modsagt Theorien om den saakaldte Selvbestemmelse, som den af Prof. Fritschel i Brobsts „Monatsheften" er bleven udviklet og forsvaret, da ved denne Lære Omvendelsens Underværk 'i sidste Grund' bliver tagen ud af Guds Haand og lagt i Menneskets Haand og saaledes afklædt sin egentlige Hemmelighed. Ved Fornuftspekulationer at udglatte Omvendelsens og Naadevalgets uigjennemtrængelige Hemmelighed vil her i sidste*) Grund, som ved alle Guds Hemmeligheder sige intet Mere og intet Mindre end at bortdemonstrere Hemmeligheden som saadan. Men vi ville ogsaa i dette Punkt med Eftertryk fastholde „Troens Hemmelighed"*)—„paa det at vi ikke skulle forfordeles af Satan*). Thi vi ere ikke uvidende om, hvad han*) har i Sinde". Den moderne „videnskabelige" Theologis Forsøg paa at korrigere vore Gamle i saa mange Artikler (f. Ex. Inspirationen, Christi Person) gaa nemlig i Regelen ud paa dette at lægge Troens Hemmeligheder tilrette, gjøre dem indlysende og forklarlige for den filosofiske Forstand eller 'sensus communis'; men dette lader sig kun iværksætte derved, at man fratrækker Mere eller Mindre fra Mysteriet, fordi de aabenbarede Sandheder himmelvidt overstige vor

---

*) Udhævet af Prof. S. De øvrige Udhævelser baade her og andetsteds i denne Artikel ere af mig

Fornuft. 1 Cor. 13. 9—12." Saaledes skrev Prof. S. dengang. Gud give, at han ogsaa maatte tale og skrive saaledes nu!

Som Resultat af de her meddelte Oplysninger vil jeg bede Læseren mærke sig Følgende:

1) Med Hensyn til Dr. Walther og Missourisynoden: at den af Prof. S. nu bekjæmpede saakaldte „nye Lære" af Walther og i Missourisynoden har været ført og vidtløftigen udviklet længe før 1877 og der slet ikke er saa ny.

2) Heller ikke med Hensyn til vor Synodes Præster kan den Paastand, at de Præster, som nu ere enige med Missourisynoden, før skulle have havt en ganske anden Lære om Naadevalget, i sin Almindelighed være sand. Det var vel Tilfældet med de fleste af dem, at de ikke havde gjort denne Sag til Gjenstand for noget grundigt Studium. Men for dem af vore Præster, der ere blevne underviste og uddannede af Prof. Walther, og for dem, der havde læst og overveiet hine ovenfor omtalte Artikler i „Lehre u. Wehre", og for Enkelte, der hjemme i Norge havde hørt og lært den samme Lære, — uden her at tale om, hvad et nærmere Studium af Konkordieformelens 11te Artikel maatte føre til, — kunde den ikke være saa aldeles ny.

3) At Prof. Schmidt vel bedre end nogen Anden af os maatte kjende til, hvorledes den Lære, som han nu finder saa forfærdelig, blev ført og vidtløftigen udviklet og forsvaret i Missourisynoden længe, længe før hin Synodalberetning af 1877 udkom, hvis „første Læsning", han siger, „danner et afgjørende Vendepunkt" for ham i denne Sag („Naadevstr." Pag. IV);

at han i Striden mod Jowasynoden, mod hvilken han saa tappert kjæmpede — tildels vel altfor tappert, hvad Stridsmaaden angaar —, heller ikke i denne Sag gav Prof. Fritschel noget Medhold, men ogsaa lader saadanne Udtalelser imod ham falde som dem, vi finde i ovenstaaende Citat af „Forord" 1874;

at han er Medredaktør af det Tidsskrift, hvori man vidtløftigen fremsætter og udbreder den Lære, som han nu atter og atter kalder calvinistisk, og hvorom han nu siger, at den „ikke kan Andet end jage ud af Huset Alle dem, der ønske at bevare den gamle lutherske Sandheds Tro og Bekjendelse" („Luth. Vidnesb." Pag. 2), uden at han dengang skriver et Ord derimod;

at der er ganske anderledes stærke Grunde for den Paastand, at det er Prof. S., som har skiftet Standpunkt, end for den, at Missourisynoden har gjort det. Jalfald har det taget Prof. S. mange, mange Aar, inden han i Missouriernes Lære kunde finde denne formente Calvinisme, som han nu saa klart vil se. Dette viser da, hvor vanskeligt dette Spørgsmaal har været for ham og hvorledes han dog slet ikke kan vente, at Andre bare ved lidt Læsning og efter et eller nogle faa Møders Forhandlinger skulle have denne Sag paa,

det Rene og strax klart se en Calvinisme, som det tog ham saa lange Aarrækker at opdage i det, hvorfra han nu henter Hovedbevis derfor.

Men Prof. S. siger, at han ogsaa i den tidligere Tid har opponeret mod denne Lære i Missourisynoden. Lad være, at han har gjort dette ved hint Synodemøde i 1868 og ogsaa privat har ytret Noget. Noget alvorligt har han dog ikke taget denne Sag, meget Calvinsk kan han dog ikke have fundet i deres Lære. Man ser Intet til, at det har lagt ham alvorligt paa Hjerte at faa Sagen nærmere behandlet i Konferentser, Fakultetsmøder eller paa anden Maade. Og af hvilken Art hans Opposition dengang maa have været, faa vi bedst Indblik i, naar vi gaa videre i vore historiske Betragtninger.

Ved den saameget omtalte Præstekonferents i Milwaukee den 13de til 19de Februar 1878 forhandledes om Flytningen af vort theoretisk-theol. Seminar fra St. Louis. Under denne Sags Behandling fremkom Prof. Asperheim med 4 Klagemaal mod Missourisynoden, hvoraf det andet lød saaledes: „Der er Tegn til en vis dogmatisk Misdannelse, hvilket navnlig viser sig i Missourisynodens Lære om Naadevalget, idet den ved at udelukke Troen som Moment i Guds Udvælgelse stiller sig i en farlig Midte mellem den calvinske Prædestinationslære og den lutherske, saaledes som denne er klart udviklet hos de senere lutherske Dogmatikere f. Ex. hos Gerhard." At Asperheim her gjør Missourisynoden Uret, og at denne ikke udelukker Troen som Moment i Guds Udvælgelse, er andetsteds paavist. Men, hvad vi her vilde paapege, det er dette, at Asperheims Klagemaal dengang i dette Punkt var det samme, som det Prof. Schmidt nu fører, kun med den Forskjel, at Asperheim da fremførte dem paa en mere moderat Maade og gjorde Missourisynoden flere Indrømmelser, end Prof. S. nu gjør. Og dog fremsatte Prof. S. dengang i Anledning af Prof. A.s Klagemaal følgende Forslag, der siden af Prof. A. have været offentliggjorte i „Norden", og, om jeg ikke erindrer feil, ogsaa i „Fædrelandet og Emigranten":

„1) Det østlige Distrikts Præstekonferents som saadan siger sig løs fra den Modstandsstilling imod Missourisynoden og dens bekjendte theologiske Standpunkt, som af Enkelte inden Konferentsens Midte desværre sees at være indtagen og at blive forsvaret.

2) Konferentsen udtaler denne sin Protest mod nævnte Modstandsstilling: a) Fordi denne i dethele taget forkaster hos Missourisynoden dens i Forhold til mange Andre, som kaldes Lutheranere, eiendommelige, strenge og urokkelige Fastholden ved den sande, bibelsk-lutherske Enhed og Renhed i Læren, i skarp Modsætning til Nutidens Liberalisme, Indifferentisme og aabne Spørgsmaals Theorier, ogsaa blandt saakaldte lutherske Theologer. b) Fordi den i særdeleshed dels klandrer som Missourisynodens Ensidigheder og Skjævheder, hvad der i Virkeligheden netop er Hovedmomenter i dens bekjendelsestroe lutherske Standpunkt, dels heller ikke undser sig for at fremføre imod Missourisynoden de samme grove, usandfærdige og skammelige Beskyldninger og Bagvadskelser, som dens bitreste Fi-

ender trods gjentagne Protestationer og Modbevis fra Missourisynodens Side have fremkommet med.

3) Konferentsen udtaler sin store Bedrøvelse over, at endog en af vort Seminariums Lærere har indtaget en saa løs og for vor rene lutherske Tro og Kirke farlig Stilling, som i disse Dage er bleven udtalt i Prof. Asperheims Angreb paa Missourisynoden, og den erklærer det som sin Mening, at en saadan, fra Synodens hidtil indtagne kirkelige Stilling afvigende og mod den stridende Aandsretning ikke bør taales hos nogen af Samfundets Lærere.

4) Konferentsen anmoder derfor Synodens Formand om øieblikkelig at tage de fornødne officielle Skridt til at forhandle med Prof Asperheim, for, om muligt, at faa ham overbevist om det Urigtige og Farlige i hans udtalte Stilling; men, hvis dette ikke skulde lykkes, da efter Sagens Medfør at tage de videre Skridt, som kristelig Kjærlighed og Visdom i Forening med usvigelig Troskab mod Sandheden og vor rettroende Kirkes Interesse maatte tilsige at være fornødne."

Disse Forslag af Prof. S. fandt vi Alle dengang saa yderliggaaende, at Ingen af os vilde understøtte dem.

Under Diskussionen ved dette Møde var der endnu mindre noget Spor at finde til nogen Opposition mod Missourisynoden fra hans Side. Tvertimod, han erklærer ligeoverfor Prof. Asperheims Angreb paa den, at „havde ikke Reformationskirken nogen Retning, saa har heller ikke Missourisynoden nogen; thi den stiller sig paa samme Standpunkt som Reformationskirken;" „den staar ikke i noget andet Forhold til Skriften og Fædrene end Reformationskirken". Ja han sagde da med rene Ord: „I Læren er der ikke nogen Ensidighed" i Missourisynoden; — „der er ikke noget Samfund i Verden, som staar saa paa Skriften som dette Samfund." Altsaa ikke engang nogen Ensidighed erklærer han da at have fundet i de allerede da gjorte lange Udviklinger af Læren om Naadevalget, som han nu saa haardt angriber.

Med Hensyn til Prof. Asperh.s Angreb paa Missourierne i dette Punkt sagde han den Gang: „I Læren om Naadevalget har Missourisynoden ikke forkastet 'intuitu fidei'. Dr. Sihler med Flere bruge Udtrykket. Ogsaa Missourisynoden tager Troen med i Naadevalget. Den, som bliver bestandig i Troen indtil Enden, han er udvalgt, sige de." Hvad Prof. S. saaledes dengang indrømmede Missourierne i dette Lærepunkt, burde han endnu den Dag idag indrømme dem, naar han med de samme velvillige Øine vilde betragte deres Lærefremstilling og tage Alt i den bedste Mening.

Men dengang var Ingen af os missouriske nok for Prof. Schmidt. Han udtalte sig imod Flytningen af vort theoretiske Seminar fra St. Louis, ja truer med at forlade os, hvis det flyttes, fordi „man taler i en antimissourisk Retning, vil have Samfundet løsrevet fra Missourisynoden og sluttet nærmere til andre lutherske Samfund." Han anfører Winchesterkonferentsens Rundskrivelse som et Bevis herfor. „Antimissourianisme

er det rette Udtryk for den Aand, som har gjort sig gjældende i vort Samfund i den senere Tid." — „Denne Halvhed mellem Moderkirken og Missouri kan ikke vedvare", sagde han. „Samfundet har havt Vindpust fra Norge, som ikke have været gode" —. „Er man halv, saa er man antimissourisk". Han frygter for, „at der vil blive en falsk Retning med norsk Dogmatik, norsk Pastorale etc.; tydsk Theologi duer ogsaa for Norske. Dette evige Gnag paa Norsk var væmmeligt." Han spurgte da: „Hvilken Theologi er det, som skal indprentes Praktikerne" (i Madison nemlig)? „Er det den norske, den moderne, eller er det den missouriske, den ægte lutherske?"

Han klagede dengang over, at „Missourisynoden er nu den, over hvem alle Vinde blæse, man lægger Baand paa den fra alle Kanter", at ogsaa de Unge blandt os „havde været med at kaste Stene mod den". „Det var ikke nødvendigt at forberede et stort Anløb mod Missourisynoden". Han vilde „kræve den Erklæring af Prof. Asperheim, at han ikke skal polemisere mod Missourisynoden". Han vilde „ikke en Time gaa ind paa, at disse Retninger skulle være ligeberettigede ved Seminariet."

De Fleste af os udtalte sig ikke alene mod Prof. Asperh., men ogsaa mod Prof. S., da han gik saa altfor vidt. Vi formanede til at tage Sagen roligt og viseligt, fremholdt ogsaa Et og Andet til Undskyldning for Prof. Asperh., og Pastor Preus fremsatte et meget moderatere Forslag end Prof. S.s. Men herfor fik vi da ogsaa høre Klagemaal af Prof. S. som disse: „Jeg kommer nok til at staa alene i denne Sag; men det faar være det Samme. Denne Sag maa ikke smøres over paa denne Maade." — — „Var Saadant" (nemlig som Prof. A.s Angreb) „kommet for 12 Aar siden, havde man hørt det med Indignation; men her er ikke Spor dertil. Man udtaler sig saa let og mat. Man klager heller over mig som den, der er umedgjørlig og gjør Krangel" etc.

At Prof. S. ved dette Møde virkelig udtalte sig saaledes, kan jeg naarsomhelst bevise af den ved Mødet førte og vedtagne og senere for Synoden fremlagte Protokol. Jeg har anført Saameget deraf ikke blot for at bevise, af hvad Art Prof. S.s Opposition mod Missourisynoden dengang var, men ogsaa for, at Ingen uden nærmere og grundig Prøvelse skal lade sig henrive af hans nu saa voldsomme Kamp og svære Beskyldninger i modsat Retning.

Saadan var altsaa Prof. S.s Stilling ligeoverfor Missourisynoden endnu i Februar 1878 efter al den megen Behandling, som vi have seet, at Læren om Naadevalget allerede da havde været underkastet i denne Synode. Men, Prof. S. havde dengang endnu ikke læst hin Synodalberetning af 1877, om hvis første Læsning han, som ovenfor anført, siger, at den „danner et afgjørende Vendepunkt" for ham. Han skriver videre herom („Naadevstr." Pag. V):

„To Uger efter hin Milwaukee Konferentse fik jeg nemlig den Vestlige Beretning af 1877 tilsendt, i hvilken denne Lære for første Gang var udfør-

lig og i Sammendrag fremsat. Strax efter udtalte jeg nu for Medlemmer af Kirkeraadet under dets Møde her i Madison, at denne Beretning aldeles forandrede min Stilling til denne Sag."

Og i „Altes u.Neues" 1881, Pag. 105, hedder det:

„Da Missourisynodens Beretning for Vestlige Distrikt for 1877 kom i vore Hænder, blev det os klart, hvad vi indtil da trods saa mange mistænkelige og anstødelige Udtalelser ikke havde villet tro, at nemlig den Valglære, som Missourierne søgte at gjøre gjældende i Modsætning til de Gamles 'intuitu fidei', virkelig hvilede paa et ganske forskjelligt Princip og tog med Calvin sit Udgangspunkt fra en ulig absolut Vilje hos Gud mod den ligestillede Menneskeslægt".

Vi tro Prof. S. paa hans Ord, at han denne Gang saa usædvanlig sent har faaet og læst hin Beretning af 1877. Men hvorledes han om denne Beretning kan sige, at deri „denne Lære for første Gang var udførlig og i Sammendrag fremsat", er mig en fuldstændig Gaade. Tvertimod vil enhver opmærksom Læser af alle hine tidligere Artikler neppe finde saa særdeles meget Nyt i denne Beretning. Og hvorledes det da blev Prof. S. klart, at Missouriernes Valglære tog „med Calvin sit Udgangspunkt fra en ulig absolut Vilje hos Gud" etc., er mig endnu mere en Gaade, naar jeg betragter Prof. S.s Optræden i de næst paafølgende Maaneder.

Lad være, at Prof. S. ved Kirkeraadsmødet i Madison den 28de Marts til 2den April 1878 for enkelte af Kirkeraadets Medlemmer har udtalt sig imod endel Udtryk i denne Beretning af 1877. Det benegtes ialfald af Alle, som jeg har talt med af dem, at de hørte Noget om, „at denne Beretning aldeles forandrede hans Stilling til denne Sag." Var dette virkelig Tilfældet, ja var det nu blevet klart for ham, at Missourisynoden lærte calvinistisk, da synes det, som om dette ogsaa maatte have udøvet en væsentlig Indflydelse paa hans Optræden ligeoverfor Prof. Asperheims Klagemaal mod Missourierne, hvilken Sag Kirkeraadet der fornemlig behandlede. Men dertil mærkede man Intet.

Og naar nu Missouriernes Calvinisme var bleven klar for ham, hvorledes kan da Prof. S. endnu i Mai s. A., da han havde hørt, at man tænkte paa ham til et ledigt Professorat ved Seminariet i St. Louis, skriftligt henvende sig til en af Missourisynodens Embedsmænd og udtale sin Villighed til at modtage en saadan Kaldelse og bede Missourierne i den Henseende „ikke at tage noget ømt Hensyn til de Norske" (se „Lehre u. Wehre" 1881, Pag. 504 f.)?

Og hvorledes kan da Prof. S. ved Synodemødet paa Koshkonong i Begyndelsen af Juni Maaned s. A. arbeide imod Flytningen af vort theoretiske Seminar fra St. Louis, prise det theologiske Seminar der som saa godt (naar han dog mente, at Calvinisme var trængt ind der), arbeide saa ivrigt for Oprettelsen af et theologisk Fællesseminar ogsaa sammen med Missourierne, og endnu ligeoverfor dem tale om „een Tro, een Aand"

osv.? Dette Mødes Protokol viser nemlig, at Prof. S. der blandt Andet ytrede:

„At oprette et eget Seminarium fører den Fare med sig, at Aandens Enighed ikke bevares. Vi ere vel forskjellige Folk med forskjellige Sprog etc. Men er det Noget, som skal skille os ad? Det, som adskiller, er langt Mindre end det, som forener: den ene Tro, den ene Aand. Det er et guddommeligt Baand............. Vi skulle tro, at det er Gud, som har ført os sammen og derfor vil, at vi skulle være sammen. Saa bør vi ogsaa staa sammen for at bygge Zions Mure iblandt os.“

Under Behandlingen af Forslaget om et Skolelærerseminariums Oprettelse sagde Prof. S. ved dette Møde:

„Man var excited for et theoretisk Seminarium, uagtet vi nu havde et godt i St. Louis. Men vor Synode er uden Skolelærerseminarium. Det var vigtigere, og her var man ikke begeistret......Flytningen af det theoretiske Seminar fra St. Louis, som nu var besluttet, var unødvendig i Forhold til et Skolelærerseminariums Oprettelse.“

I Juli 1878 havde saa Synodalkonferentsen sit Møde i Fort Wayne. Prof. S. var tilstede som Delegat fra den norske Synode. Den Komitte, som efter Sædvane var nedsat for at gjennemse og give Indberetning om de forskjellige Synoders Synodalberetninger, indberettede blandt Andet om hin Vestl. Distrikts Beretning for 1877 (der flere Maaneder iforveien skulde have gjort det klart for Prof. S., at man i sin Valglære gik ud fra et calvinistisk Princip), at den indeholdt „herlige Forhandlinger om Naadevalget“, og Prof. S. siger ikke et Ord derimod. Her maatte det jo have været en Samvittighedssag for ham at protestere, naar han da havde seet saa forfærdelige Ting i denne Beretning, og her havde det netop været rette Sted og Tid til i Broderlighed og med Alvor at komme frem med den Sag. Thi ogsaa derfor blev Synodalkonferentsen oprettet, at man i dens Møder skulde paatale Alt, hvad der truede med at forstyrre Kirkens Fred og Broderskabet. Men, desværre, den Sag, som nu har sønderrevet Synodalkonferentsen, blev ikke der forebragt af Prof. S.

Det bliver efter det her Meddelte ikke godt at forstaa, at den første Læsning af hin Beretning af 1877 danner et saadant afgjørende Vendepunkt for Prof. S. Man ser i alle disse Maaneder kun saare Lidet til nogen Opposition mod og anden Betragtning af Missourisynoden end før.

Imidlertid gaar nu ikke lang Tid hen, inden Prof. S.s Optræden bliver af en ganske anden Art. Aaret 1879 er neppe tilende, førend han i et eget Oppositionsblad begynder offentlig at føre Kamp mod Missourisynoden paa den voldsomste Maade med svære Beskyldninger. Medens han i 1878 havde hævet Missourisynoden til Skyerne og hos os klaget kun over Mangel paa missourisk Iver, saa nedstøder han den nu i Afgrunden. Han beskylder den i sit Blad ikke blot for Kryptocalvinisme, men ogsaa for Aandstyranni

og Terrorisme og fremfører lignende Ankemaal paa Norsk i Bladet „Norden". Stærke og tvetydige Udtalelser af Missourierne ogsaa fra ældre Tid, som tidligere ikke havde vakt noget alvorligt Anstød hos ham, blive nu udlagte til det Værste, og der fortsættes dermed, uagtet disse anderledes forklares, rettes paa, ja tilbagekaldes af Missourierne, og de protestere imod den Lære, som tillægges dem. Man kommer uvilkaarligt til at tænke paa Prof. S.s haarde Dom over Prof. Asperh.s Optræden i Milwaukee: — „dels heller ikke undser sig for at fremføre mod Missourisynoden de samme grove, usandfærdige og skammelige Beskyldninger og Bagvadskelser, som dens bitreste Fiender trods gjentagne Protestationer og Modbevis fra Missourisynodens Side have fremkommet med," — skjønt jeg slet ikke ynder en saadan Udtryksmaade, hvor forarget jeg end er over alle de Anstrængelser, som gjøres ligetil den sidste Tid — nu sidst ogsaa af en Indsender i „Luth. Vidnb." No. 7 og 8 — for at tillægge Missourierne en ganske anden Lære end den, de virkelig føre og ville vedkjende sig.

Inden Prof. S. paa denne Maade begynder ėn heftig offentlig Strid, gjøres der iforveien fra hans Side saagodtsom Intet for at faa Sagen opklaret og Striden, om muligt, undgaaet.

Han omtaler vel i „Altes u. Neues" 1881 Pag. 105 en længere Skrivelse, som han „bevæget dertil ved en Samtale med et Medlem af Missourisynoden i Begyndelsen af Aaret 1879 rettede til Dr. Walther", og beklager, at „han ikke erholdt en Linje til Svar", at „8 Uger vare forløbne, og intet Svar kom", medens der dog i „Lehre u. Wehre", 1881, Pag. 507, oplyses, at „der ligger for os et Brev fra Prof. S. af 12te Februar, hvori han erkjender, at han den 6te Februar, altsaa efter omtrent 4 Uger, havde faaet en (Svar=)Skrivelse fra Dr. Walther." Andre faa istand et Kollokvium i Columbus Sommeren 1879; men det varede kun 1½ Dag eller 3 Sessioner (ikke 3 Dage, som Prof. S. skriver). Uden at raadføre sig med saagodtsom nogen af sine Embedsbrødre blandt os og trods Advarsler fra dem af os, som frygtede noget Saadant, begyndte han sit Blad og en bitter offentlig Kamp, en Fremgangsmaade, som vel neppe nogen af hans ivrigste Tilhængere blandt os dengang billigede.

Et helt Aar fortsatte Prof. S. sine offentlige voldsomme Angreb mod Missourisynoden, inden denne optog den offentlige Kamp netop mod ham. Indtil da søgte man der i al Ro og Kjærlighed at fremstille og nærmere forklare sin Lære, tilbagekalde tvetydige Udtryk og, saavidt muligt, afvende Striden. Men alle Fredsforsøg vare forgjæves, Prof. S. vilde have Krig. Og netop de svære Beskyldninger, hvorved Missourisynoden nu stempledes for Verden som en kjættersk, calvinistisk Synode, og at Prof. S. ogsaa paa samme Tid i sin voldsomme Kampmaade brugte mange betænkelige Udtryk i Fremstillingen af sin egen Lære, har da omsider drevet Missourisynoden til den Tro, at han maa ville noget Mere end kun at hævde den senere Læreform om

Naadevalget, som saamange rettroende Lærere, hvis Skrifter Missourisynoden endnu den Dag idag anbefaler og udbreder, have hyldet uden dermed at forkjætre den ældre lutherske Læreform. Saaledes er Missourisynoden ogsaa bleven dreven til Beskyldninger mod Prof. S. for en synergistisk Lære, som jeg endnu haaber, han ikke vil hylde, og til en Kampmaade, som jeg ikke i Alt kan billige. Naar der gjøres saa uretfærdige og oprørende Beskyldninger som de, der f. Ex. i „Luth. Vidnesbyrd" nu ogsaa ere rettede mod os, kan man ikke nok bede Gud om Hjælp til at bevare den rette Ro og Kjærlighed, naar ogsaa dette efter Guds Ord med alt Alvor skal foreholdes Vedkommende og bestraffes.

Hvad der egentlig har fremkaldt dette saa store og brate Omslag fra Prof. S.s Side i Betragtningen af Missourisynoden og dens Lære om Naadevalget, hvad der virkelig har gjort, at han fra 1879 af med een Gang begyndte at betragte den med ganske andre Øine, end han gjorde tidligere, har han ikke selv tilfredsstillende forklaret, og er det endmere mig umuligt at forklare. Jeg vil følge Prof. S.s Formaning i hans Skrift „Naadevalgsstriden" (Pag. 20) at overlade det til Herren at dømme om hans Bevæggrunde. Herren ved og kjender disse, og vi have kun at dømme om det, som ligger aabenbart for os. Prof. S. protesterer mod, at „man søger at forklare hele hans Optræden i denne Sag som et kjødeligt Udbrud af personlig Uvilje eller krænkede Følelser", men indrømmer, at der har været „syndige Tilblandinger" i denne hans Kamp („Naadevstr." Pag 20). Gud give, at Prof. S. ret maatte se, hvor mange og store disse ere, og hvorledes netop den Maade, hvorpaa han har begyndt og ført denne Kamp, er en Hovedaarsag til den megen Jammer, som den har afstedkommet! Det er ikke paa den Maade, at et Saar skal læges i Guds Kirke, om der virkelig er noget. Skal man tage enhver tvetydig Udtalelse i den værste Mening, ikke se hen til den Sammenhæng, hvori det er sagt, ikke ved broderlige Forhandlinger først gjøre alt Muligt for at komme til gjensidig Forstaaelse, men strax, man synes at se noget Galt, i blind Iver offentlig hugge løs paa den voldsomste Maade, saa er det visselig ikke vanskeligt at faa Kirken uafbrudt plaget og sønderreven ogsaa af unødig Strid. Havde de „syndige Tilblandinger" fra Prof. S.s Side været borte fra denne Strid, havde han betragtet denne Sag med den tilbørlige Ro, havde han ladet Missourisynoden vederfares simpel Retfærdighed og ikke været saa færdig til ved de sværeste Beskyldninger at gjøre Sit til at berøve den Tilliden og nedbryde dens Arbeide, havde han ikke ladet den store Iver gjøre sig saa uefterrettelig i Betragtningen og Fremstillingen af mange Ting, som vi ogsaa her have seet, da tror jeg, at vi ikke vilde have været saa haardt plagede af denne Strid, og at vi nu som før kunde have boet i Hus sammen ogsaa med en noget forskjellig Fremstillingsmaade i Læren om Naadevalget. Men vi, som nu betragte denne Sag med de samme Øine, hvormed Prof S. i saamange Aar indtil henimod 1879 betragtede den, vi dømmes nu af ham at være „i den Grad forelskede i Nydelsen af Fred og Ro", at vi gjerne lade de værste Vildfarelser uhindret trænge ind („Luth. Vidnesb." Pag 6). Den norske Synode har ikke før været beskyldt herfor, men tvertimod ofte for en forvidt dreven Iver for ren Lære og Hensynsløshed i Kampen derfor. Jeg tror, at denne Beskyldning tildels har været mere berettiget end Prof. S.s, og at Herren netop ved den

Tugt og Ydmygelse, som rammer os ved den Maade, hvorpaa denne Strid om et af de allervanskeligste Læresporgsmaal er kastet paa os og bleven ført, vil desto mere lære os at vogte os for en for vidt dreven Kampiver og en kjødelig og uretfærdig Kampmaade. Han bevare os ogsaa i Naade for den anden Afvei, som netop denne sørgelige Kamp saa let kunde friste til, at man bliver saa træt og kjed af al Lærestrid, at man ei mere bekymrer sig om at bevare Guds Ord ret og rent!

Naar vi ved de mange forskjellige Konferentser, vi have holdt om denne Sag, ofte have faaet Indtryk af og Haab om, at der dog ikke skulde være nogen væsentlig Læreforskjel imellem os paa begge Sider, saa kommer dog strax efter den ene Beskyldning værre end den anden. Efter sidste Konferents i Decorah, der ogsaa gav Mange af os bedre Forhaabninger, kommer saa denne forfærdelige Beskyldning, at Prof. S. nu ogsaa anser vor Lære om Omvendelsen „for at være væsentlig calvinsk — nemlig „Determinisme"" („Luth. Vidnesb." Pag. 64). Nu ja, det er meget let at gjøre store Beskyldninger; men hvad Bevis, ja hvad Skin af Bevis har Prof. S. leveret for en saadan Beskyldning? Hvor det strømmer saa over af svære Beskyldninger og Domme baade for Lære og Liv, der miste de ganske sin Braad. Men der skal engang aflægges Regnskab for dem.

Ved Slutningen af Frikonferentsen paa Rock Prairie i 1872 sagde Prof. S.:

„Jeg vil til Slutning sige, at jeg har været en af dem, som har arbeidet saa meget som Nogen for Frikonferentsers Afholdelse, og en af dem, som har arbeidet mest for at gjøre dem saa frugtbringende som muligt; men jeg skal for Fremtiden ikke kunne gjøre det ligeoverfor saadanne Modstandere, som saaledes kunne snu og vende op og ned paa alle Vidnesbyrd baade af Skriften, Symbolerne og Fædrene. At forhandle med dem, synes mig, er at tage Guds Navn forfængeligt. — — — Det synes, som om det her kun gjælder en Strid mod den norske Synode paa Liv og Død; man vil Intet uden Krig mod den norske Synode" (Ref. Pag. 124).

Ved den sidste Frikonferents i St. Ansgar f. A., handlede dog Prof. S. ligeoverfor omtrent de samme Modstandere ikke efter denne Udtalelse. Der kan da ogsaa være Haab om, at et lignende Vendepunkt maatte indtræde ligeoverfor Missourisynoden. Men, som Sagerne nu staa, fristes man til at anvende Prof. S.s sidste Ord om vore Modstandere dengang paa hans eget Forhold ligeoverfor Missourierne nu: „Det synes, som om det her kun gjælder en Strid mod Missourisynoden paa Liv og Død; han vil Intet uden Krig mod Missourisynoden." Ja, det *synes* ganske vist saa. Gud give, at det ikke maatte være saa!

Prof. S. har angivet som en af Aarsagerne til denne voldsomme Kamp, at „den *tyranniske Aand*, med hvilken man i Missourisynoden søgte at underkue enhver Indvending eller Modsigelse, selv om den optræder paa privat og beskeden Maade", skulde knækkes („Naadevstr." Pag. VII). Den „private og beskedne Maade" kan han da visselig ikke anvende paa sig. Og ved selv netop at gaa i Spidsen med de stærkeste Forkjætrelser og Beskyldninger og træde Andre under Fødder udrydder man vanskeligt saadant Væsen, hvor det end maatte findes. Vi ville dog i den Henseende visselig ikke være bedre stillede under Prof. S.s Svøbe.

Der staar i „Luth. Vidnesb." No. 2 en Artikel betitlet: „*Vorder ikke Menneskers Trælle!*" Ja, det er et sandt Ord. Herren hjælpe

os Alle til ret at tage det tilhjerte og ret upartisk at anvende det! Lader os da ikke blot, som det der er fremholdt, vogte os for at blive en Melanchtons Træl i hans Kryptocalvinisme, men ogsaa i hans Synergisme! Lader os i denne vanskelige Strid om Naadevalget ikke blot se os vel for, at vi ikke komme ind paa Calvinismens Afvei, men ogsaa ligesaameget frygte Synergismens, hvoraf vor Tid er saa gjennemtrængt! Lader os ikke blot vogte os for at blive Prof. Walthers og Missourisynodens Trælle, men ogsaa for at blive Prof S.'s Trælle! Blandt vort Lægfolk idetheletaget og endel af vore Præster, er dog Faren for dette Sidste meget større. De kjende meget bedre Prof. S. og staa meget mere under hans Indflydelse, end de staa under Prof. Walthers og Missourisynodens. Prof. S. har været en anseet Lærer iblandt os, og vi skylde ham Meget. Vi have saaledes seet op til ham, at det endog var en almindelig Mening hos Mange af os, at uden ham kunde vi ikke oprette noget eget theologisk Seminar.

Mig gik det saaledes, da denne Strid kom op, at netop Prof. S.'s Auktoritet gjorde, at jeg næsten et helt Aar gik der med den Tanke, at der dog maatte være noget Falskt i Missouriernes Lære om Naadevalget, naar en Mand som Prof. S. paastod det. Det var først efter et længere Studium baade af hans og deres Skrifter, at jeg saa, hvor stor Uret han gjorde dem. Saaledes er det gaaet ogsaa mange Andre. Det er let og snart sagt: „Vi tilstemme Prof. S.'s Lære"; „vi ere enige med Prof. S." Men det er et stort Arbeide i dette vanskelige og fine Lærespørgsmaal nøie at undersøge, hvad begge Parter virkelig lære (og ikke blot gaa efter, hvad de beskyldes for af Andre) og saa nøie prøve dette efter den hellige Skrift og vor Kirkes Bekjendelse. „Vorder ikke Menneskers Trælle!"

Vi skulle ogsaa nøie efter Guds hellige Ord prøve, hvad der læres i Missourisynoden, og ikke tro Noget, blot fordi Prof. Walther eller en anden anseet Lærer i Kirken har sagt det. Men, om Mange have imod Missourisynoden og gjerne ogsaa ville tillægge den Skylden for adskillig Ondt, som har været iblandt os, det vil Lidet gavne os og Guds Kirke iblandt os, om vi i denne Sag paa Andres Ord tillægge den en Lære, som den selv af Hjertet hader og afskyr, og gjøre os delagtige i en saadan Uretfærdighed og Synd. I 1878 maatte vi høre Ondt af Prof. S. for, at vi ikke vare missouriske nok for ham. Det vil dog være vel meget forlangt, at vi nu skulle følge ham i det store Sprang til den anden Yderlighed, især da Missourisynoden intet Andet lærer nu, end den lærte da. Guds Kirke er lidet tjent med, at dens Lærere saaledes lade sig føre fra den ene Yderlighed til den anden.

Det har kostet mig ikke liden Overvindelse at skrive om og fremlægge disse Ting. Det er til Ydmygelse for os Alle, at saadanne Skrøbeligheder ere komne tilsyne i vort Samfund under det Arbeide og den Kamp, vi hidtil have ført sammen. Der er neppe Noget af ydre Trængsler, der saaledes har saaret og bedrøvet mig, siden jeg kom til Amerika, som denne Strid og den Maade, hvorpaa den er opkommet og ført. Jeg har troet, at vi heller ikke kunde forsvare for Gud og hans Kirke at tie stille til de mange hidtil ikke imødegaaede upaalidelige og uretfærdige Fremstillinger af, hvorledes det forholder sig med Hensyn til denne Strids Opkomst og Historie iblandt os, hvorved baade Missourisynoden og vi ere stillede i et falsk Lys for vort Folk. Ogsaa i denne Henseende bør dog Sandheden komme for Dagen, hvor ubehageligt og ydmygende, ja forargeligt for Mange det end kan være.

Stillingen er alvorlig, og Gud alene ved, hvad Ende dette vil tage. En stor Del af vore Præster, særligt ogsaa de ældste, der have gjort Rydningsarbeidet herover, grundlagt vort Samfund og under megen Nød og Forsagelse arbeidet og staaet paa Vagt fra Begyndelsen af mod al falsk og uluthersk Lære, de ere nu gjorte mistænkte for sine Menigheder som falske Lærere, Calvinister og uhæderlige Mænd. Den gamle troe lutherske Missourisynode, der har staaet som en Vægter for den gamle, sande Lutherdom her i Landet, hvis Arbeide Gud saa rigeligen har velsignet, hvem Guds Kirke herover og ikke mindst vort Samfund og vore Menigheder skylde saameget Godt, meget mere, end Mange skjønne paa, den er nu den, „over hvem alle Vinde blæse“, paa hvem der „kastes Stene“ ogsaa fra os, ja, det er kommen dertil, at det at være missourisk nu i Manges Øine iblandt os er bleven ensbetydende med at være — en Calvinist. Saaledes er den bleven tilstænket af en af sine egne Børn. Var den virkelig affalden fra Sandheden, ja, da rammede ogsaa dette den medrette. Men, trods al Skrøbelighed, som ogsaa i den findes, er den det ikke. Det skal Enhver, som alvorligt og besindigt nøie vil prøve, hvad den virkelig lærer, efter Guds Ord og vor Kirkes Bekjendelse, ved Guds Naade finde.

J. B. Frich.

Af et Brev fra Prof. H. G. Stub.

(Slutn. fra forr. No.)

— — Hvad det Dogmatiske angaar, saa er det saa langt fra, at der i vor Lære er noget calvinsk, at man meget mere maa undre sig over, at Mænd, som burde kjende Forskjellen mellem luthersk og calvinsk Lære, kan komme med en saadan Beskyldning. Jeg skal forsøge at illustrere Sagen lidt. En, der har tilhørt den reformerte Kirke, kommer til mig og begjærer Optagelse i den lutherske. Jeg beder ham aflægge sin Bekjendelse. Han gjør det da omtrent i denne Form:

Før troede jeg, at Gud ikke elskede den hele Verden, men kun de Udvalgte. Nu derimod tror jeg, at han elsker alle Mennesker med den samme Kjærlighed. Før troede jeg, at Gud ikke vilde alle Menneskers Frelse eller ialfald ikke sørgede for, at alle kunde blive frelste. Men nu tror jeg, at han alvorlig vil alle Menneskers Salighed og sørger for, at alle kunne blive salige.

Før troede jeg, at Gud fra Evighed bestemte den største Del af Menneskeslægten til Fordømmelse, for paa dem at aabenbare sin Retfærdighed.

Men nu forkaster jeg den Lære.

Før troede jeg, at der gaves en Forudbestemmelse til Fordømmelse, ligesom der er en Forudbestemmelse til Salighed; men nu forkaster jeg enhver Lære om en Forudbestemmelse til Fordømmelse og tror, at ene og alene Menneskets Vantro og Gjenstridighed er Aarsagen til Menneskets Fortabelse.

Før troede jeg, at Udvælgelsen gik forud for Beslutningen om at sende Christus, og at Christus kun var et Middel til Udvælgelsens Udførelse.

Men nu tror jeg, at Udvælgelsen har sin Grund i Christus. Alene Christus og Guds Barmhjertighed er Udvælgelsens Aarsag.

Før troede jeg, at Udvælgelsen var den nøgne Beslutning om at gjøre

enkelte Mennesker salige. Nu tror jeg, at Udvælgelsen er det, at Gud fra Evighed af har holdt Raad over de Mennesker, som virkelig blive salige, og bestemt, at han gjennem Omvendelse og Tro, virket ved Naadens Midler, vilde føre dem frem til det evige Liv.

Før troede jeg, at Troen ikke hørte med til selve Udvælgelsens Beslutning; men nu tror jeg, at Troen er medindbefattet i selve Udvælgelsens Beslutning, som et Led i Ordenen.

Før troede jeg, at man ikke skulde skjelne mellem Prædestination og Forudviden; men nu ser jeg, at det er nødvendigt, dersom man ikke vil gjøre Gud til Syndens Aarsag. Det Onde, som Gud forudsaa, har ikke sin Oprindelse fra hans Beslutning. Det ser han forud som noget, der har sin Oprindelse fra en anden Kilde. Her kan der altsaa ikke være Tale om Forudbestemmelse. Det Gode derimod, som Gud forudser, ser han forud som en Frugt af sin egen Villie, sin egen Beslutning, som sit eget Værk og sin egen Gave. Her kan der altsaa alene være Tale om en Forudbestemmelse, med hvilken hans Forudviden falder sammen.

Før troede jeg, at Naaden virkede uimodstaaeligt hos en Del Mennesker. Nu forkaster jeg det. Men forkaster jeg end en uimodstaaelig Naade, saa tror jeg dog fuldt og fast, at, hvor det kommer til Gjennembrud hos et Menneske, der er det ene og alene fra først til sidst Gud, som har været den virkende, ligesom ogsaa han alene fuldkommer den gode Gjerning, han har begyndt. Før troede jeg, at et isandhed igjenfødt Guds Barn ikke kunde falde ud af Naadestanden. Men nu tror jeg, der er Mulighed for Frafald, og at jeg har at undertvinge mit Legeme og holde det i Trældom, at jeg ikke skal blive forskudt.

Før troede jeg, at jeg skulde have en absolut Vished om min Salighed. Nu tror jeg, at jeg skal have en Troesvished, en ordnet Vished, paa den Maade, at jeg midt under Frygt og Bæven skal være fuldelig forvisset om engang at staa ved min Frelsers høire Side.

Hvorledes havde nu jeg efter en saadan Bekjendelse at stille mig til ham? Jeg vilde, forudsat at han i de andre Lærdomme stod ret, med Glæde hilse ham som en Troesbroder, og jeg gad se den Lutheraner, som ikke vilde gjøre det samme. Men hvad jeg her har lagt i Munden paa den tidligere Reformerte, er intet andet end den første Læreform, Konkordieformelens Lære. Det er den Bekjendelse, i hvilken jeg haaber at leve og at dø. Denne Bekjendelse vil ogsaa Dr. Walther og Missourisynoden erklære for sin. De har allerede tilstemt min Fremstilling ved at oversætte mit Foredrag til Tydsk, og ligesom jeg fra saamange tydske Troesbrødre i Amerika og Tydskland har faaet Bevidnelser om, at mit Foredrag var et klart Udtryk for deres Lære, saaledes har ogsaa mange Troesbrødre, deriblandt ansete Theologer, i Norge, erklæret sig fuldt ud enig med den deri fremsatte Lære. Jeg kan derfor ikke komme til noget andet Resultat end, at det kun er Fanatismens Aand, som kan tillade sig at stemple mig som en falsk Lærer.

Trykfeil: No. 5 Side 80, Linie 24 fra oven staar „December", — skal være „Decorah".

Entered at the post office at La Crosse as second-class postal matter.

Trykt i „Varden"'s Avistrykkeri — La Crosse, Wis.